

Metodika služeb pro pěstounské rodiny

ÚSDP Úřadu městské části Praha 14

Vypracoval/a:	Mgr. Lenka Horváthová	Datum:	25.2.2017
Platné znění od:		Datum:	18.12.2019
Aktualizace:	Svatava Staňková, DiS.	Datum:	1.1.2024
Metodika je závazná pro všechny pracovníky Úseku služeb pro doprovázení pěstounů Úřadu městské části Praha 14. Nedodržení postupů bude považováno za porušení povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci.			

Obsah

Úvod.....	3
1 Vymezení pojmu doprovázení	5
2 Historický kontext.....	11
3 Legislativní rámec.....	13
4 Poskytované služby.....	16
5 Dohoda o výkonu pěstounské péče	18
6 První kontakt.....	19
7 Klíčové momenty	20
8 Metody a techniky sociální práce.....	23
9 Sounáležitost dítěte s osobami blízkými.....	31
10 Vzdělávání	35
11 Odlehčovací služby	37
12 Odborná pomoc.....	39
13 Rizikové situace	42
14 Dokumentace služeb	44
15 Ukončení spolupráce.....	47
16 Péče o zaměstnance.....	49
Seznam použité a doporučené literatury	50
Přílohy	54

Úvod

V lednu roku 2013 vznikla novelou Zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění (dále jen zákon o SPO) možnost poskytovat novou službu: doprovázení pěstounských rodin. Původním záměrem tvůrců bylo poskytování těchto služeb nestátními neziskovými organizacemi. Byly to právě ony, kdo dal podnět k přijetí takové strategie v oblasti péče o ohrožené děti. Hlavní motivací byl záměr snížení počtu dětí v ústavní péči a snížení rizika selhávání pěstounské péče. Jako náhrada za ústavní péči byla zvolena zvýšená podpora pěstounské péče formou zvýšení dávek pěstounské péče a rozvoj podpůrných služeb pro pěstouny. Tyto služby se zaměřují na doprovázení, vzdělávání, odlehčovací péči, odborné poradenství, odbornou pomoc psychologa, psychoterapeuta či sociálního pracovníka. Novela výše zmíněného zákona však umožnila poskytovat tyto služby nejen nestátním neziskovým organizacím, ale také obcím s rozšířenou působností. Ty dokonce tyto služby poskytovat musí, a to v případě, že se pěstouni rozhodnou, že chtějí být doprovázeni, tedy čerpat tyto služby, právě od obce s rozšířenou působností, na jejímž území mají trvalé bydliště.

Úřad městské části Praha 14 poskytuje soubor služeb pro pěstounské rodiny, se kterými má uzavřenou dohodu o výkonu pěstounské péče (dále jen Dohoda) v rozsahu vyplývajícím jak z Dohody, tak ze zákona o SPO. Pro výkon těchto činností má Úřad městské části Praha 14 vytvořen tým pracovníků Úseku služeb pro doprovázení pěstounů (dále jen ÚSDP). Tým je tvořen kmenovými i externími zaměstnanci: vedoucí ÚSDP, klíčové doprovázející pracovníce a administrativní pracovníce. Je včleněn do organizační struktury Úřadu městské části Praha 14 jako samostatný Úsek služeb pro doprovázení pěstounů (ÚSDP) a spadá pod Odbor sociálních věcí a zdravotnictví. Řídí se vnitřními předpisy Úřadu městské části Praha 14, Standardy kvality SPOD a touto metodikou.

1 Vymezení pojmu doprovázení

Pěstounská péče nahrazuje péči rodičů na základě rozhodnutí soudu v situaci, kdy o dítě nemůže nebo nechce pečovat ani jeden z rodičů či poručník, a to po dobu trvání překážky v péči. Pěstounská péče má přednost před ústavní péčí. Lze ji vykonávat dlouhodobě, tzv. dlouhodobá, klasická pěstounská péče, nebo na dobu přechodnou, tzv. pěstounská péče na přechodnou dobu, profesionální, která může trvat max. jeden rok.

Doprovázení pěstounských rodin je službou poskytovanou pěstounským rodinám. Jeho cílem je podpora a sledování plnění Dohody.

Pěstouny podporuje doprovázení při plnění práv a povinností pěstounů.

S dítětem se pracuje v rámci doprovázení v souladu s Individuálním plánem péče o dítě (dále jen IPOD), a to max. do oblasti, která spadá do oblasti sociálně-právní ochrany dítěte (dále jen SPO), tak jak ji vymezuje § 6 zákona o SPO. Klíčový pracovník informuje tedy neprodleně OSPOD v případě, že pěstouni zemřou, že neplní povinnosti, nevykonávají nebo zneužívají práva vyplývající z rodičovské zodpovědnosti v běžných záležitostech nebo v rozsahu, který pěstounům určil soud, nebo pokud pěstouni vedou zahálčivý či nemravný život, dále jestliže se jedná o děti, které se opakovaně dopouštějí útěků nebo jsou ohrožovány násilím mezi pěstouny či na nich byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, svobodu, lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo jmění.

Biologické rodiče podporuje doprovázení v oblasti kontaktu s dítětem. A to max. do oblasti, která spadá do sanace rodiny.

Každá rodina s uzavřenou Dohodou s Úřadem městské části Praha 14 má přidělenou jednu **klíčovou pracovníci**, která rodinu provází procesem od přijetí dítěte do rodiny, pokračuje výkonem pěstounské péče, plněním práv a povinností vyplývajících z Dohody a končí ukončením pěstounské péče. Klíčová pracovníce je odpovědná za zprostředkovávání jednotlivých služeb pro pěstouny, doprovázení pěstounské rodiny a vedení spisové dokumentace služeb.

Místo a frekvence kontaktů jsou výsledkem konsenzu mezi klíčovou pracovnící a rodinou. Četnost kontaktů je závislá na cílech doprovázení, potřebách rodiny, minimálně je však doprovázející pracovník v osobním kontaktu s pěstounskou rodinou **jedenkrát za dva kalendářní měsíce**. Osobní kontakt se uskutečňuje převážně v domácím prostředí rodiny, popřípadě na jiném, pro obě strany vyhovujícím místě. Kontakty mohou být prováděny také formou telefonického rozhovoru či emailové komunikace. Těmito formami mohou být konzultována témata rodiny spíše technického, organizačního rázu, např. plnění povinného vzdělávání. Kontaktu se účastní včetně pěstounů i všechny děti v pěstounské péči, v případě mimořádných událostí se takový kontakt dá uskutečnit např. přes skype, WhatsApp s tím, že klíčová pracovníce má možnost hovořit se všemi členy PP a ujistit se, že jsou v pořádku.

Zákon o SPO definuje **pěstouny** jako osoby pečující a osoby v evidenci. Mezi osoby pečující řadí pěstouny a osoby, kterým bylo svěřeno dítě do předpěstounské péče, dále osobně pečující poručníky nebo osoby osobně pečující, které mají zažádáno stát se poručníky. **Osoby v evidenci** definuje jako osoby oprávněné vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu. Pro zjednodušení označuje tato metodika všechny osoby pečující a osoby v evidenci jako pěstouny. Specifika či odlišnosti týkající se přechodných pěstounů, tj. osob v evidenci jsou označena v textu *kurzívou*.

Dále dle novely zákona rozlišuje novela pěstounskou péči:

- zprostředkovanou tzn. pěstouni, kteří prošli přípravami pro pěstouny,
- nezprostředkovanou, tzn. pěstounskou péči třetí osobou nebo příbuzenskou.

Za **pěstounskou rodinu** se v rámci této metodiky považuje rodina, která vykonává pěstounskou péči a má uzavřenu Dohodu s Úřadem městské části Praha 14. Do rodiny jsou zahrnovány všechny osoby, dospělé i děti, které žijí ve společné domácnosti a mají vliv na výkon pěstounské péče.

Pěstouni pobírají **dávky pěstounské péče**. Mají nárok:

- **na jednorázové dávky:**
 - příspěvek při převzetí dítěte,
 - zaopatřovací příspěvek při ukončení pěstounské péče,
 - příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla.
- **na pravidelné měsíční dávky:**
 - příspěvek na úhradu potřeb dítěte,
 - zaopatřovací příspěvek opakující,
 - odměnu pěstouna u zprostředkované PP,
 - příspěvek při pěstounské péči u nezprostředkované PP.

Aktuální výše dávek je odvislá od věku dítěte a případného stupně závislosti. Dávky pěstounské jsou upraveny v zákoně o SPO.

Od 1. ledna 2022 je v platnosti novela zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSPOD“), provedené zákonem č. 363/2021 Sb.

Nová právní úprava mimo jiné upravuje dávky pěstounské péče a zároveň přináší dvě nové dávky – zaopatřovací příspěvky. Ty jsou určené mladým dospělým, kteří se osamostatňují a odcházejí z náhradní rodinné péče či ústavních zařízení. Cílem těchto opatření je větší podpora náhradní rodinné péče a mladých dospělých odcházejících z ústavní výchovy.

Novela výrazně omezuje umísťování dětí ve věku do 4 let do pobytových zařízení, především do kojeneckých ústavů.

Dávka pěstounské péče – odměna pěstouna

Tato opakující se dávka se týká všech pěstounů poskytujících dítěti zprostředkovanou pěstounskou péči. Tedy pečují buď dlouhodobě o dítě, jemuž byli vybráni jako vhodní pěstouni nebo mají dítě v pěstounské péči na přechodnou dobu. V případě manželů náleží odměna pěstouna pouze jednomu z nich. V některých případech si manželé nebo společní poručníci, kteří mají svěřeny děti do péče, mohou společně požádat každý o polovinu dávky. Pěstounská péče končí nejpozději v 18 letech dítěte. Může být také zrušena, a to jen rozhodnutím soudu. Nárok na odměnu pěstouna vzniká v případě zprostředkované pěstounské péče.

Výše odměny pěstouna se odvíjí od násobku minimální mzdy, počtu svěřených dětí a také jejich zdravotního stavu. Pěstounům vyplácí Úřad práce ČR peníze jen po dobu osobní péče o svěřené dítě. Při pobírání odměny pěstouna může její příjemce pracovat. Tato dávka se ale považuje za příjem ze závislé činnosti. Pokud má tedy pěstoun současně i jiného zaměstnavatele, musí počítat s tím, že si bude sám podávat daňové přiznání. Podrobněji na <https://www.uradprace.cz/web/cz/odmena-pestouna>.

Dávka pěstounské péče – příspěvek při pěstounské péči

Nárok na tuto opakující se dávku pěstounské péče vzniká v případě nezprostředkované pěstounské péče. Tedy tehdy, pokud o dítě osobně pečuje osoba příbuzná nebo blízká. Například prarodiče, tety, strýcové, zletilí sourozenci apod. Týká se i případů, kdy si pěstoun sám dítě vybere, protože se už navzájem znají, a požádá o jeho svěření do své pěstounské péče, třeba v rámci širší rodiny nebo komunity.

Výše dávky se odvíjí od násobku životního minima jednotlivce v závislosti na počtu svěřených dětí a jejich zdravotním stavu. Ovlivňuje ji také to, kdo o svěřené dítě nebo děti pečuje. Stanoví se tedy individuálně. V případě prarodičů a praprarodičů je násobek nižší.

Tato **dávka nepodléhá odvodům na sociální a zdravotní pojištění a dani z příjmů.** Jedná se o klasickou sociální dávku. V praxi to tedy znamená, že pěstoun není z titulu pobírání příspěvku při pěstounské péči zdravotně a sociálně pojištěn. Musí si tyto odvody zajistit jinak, jako zaměstnanec, OSVČ apod. Pokud si člověk není jistý, jestli je zdravotně a sociálně pojištěn, může si tuto skutečnost ověřit u jeho doprovázející organizace či příslušného orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

Dávka pěstounské péče – příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Prostřednictvím této opakovaně vyplácené dávky pomáhá stát pěstounům pokrýt výdaje spojené s péčí o dítě. Tedy např. na nákup oblečení, obuvi, osobních potřeb nebo třeba školních pomůcek.

Nárok na dávku má nezletilé nezaopatřené dítě svěřené do pěstounské péče. U dětí, které jsou svěřeny do pěstounské péče zůstává nárok na dávku zachován i po dosažení zletilosti, nejdéle však do 26 let věku, pokud trvale žijí a podílí se na úhradě svých potřeb s bývalým pěstounem nebo poručníkem. Nárok na tuto dávku mají také děti, o které nemůže pečovat žádný z rodičů ani poručník a soud ho svěřil do osobní péče jiné osobě. Jde tedy o tzv. „svěřenectví“. V tomto případě se výše přiznané dávky sníží o soudem stanovené výživné a případný důchod z důchodového pojištění. Nárok na dávku má dítě v tomto případě maximálně do 18 let věku.

Výše dávky se odvíjí od věku dítěte. Ovlivňuje ji také případné zdravotní postižení svěřeného dítěte a stupeň jeho závislosti na pomoci jiné fyzické osoby. Jinak řečeno – s vyšším věkem a těžším zdravotním postižením adekvátně roste i měsíční částka. Jestliže dítě pobírá invalidní důchod I. či II. stupně nebo sirotčí důchod, náleží mu příspěvek na úhradu potřeb dítěte, pouze tehdy, pokud důchod nepřevyšuje příspěvek. Úřad práce ČR pak vyplácí rozdíl mezi příspěvkem a důchodem.

Příspěvek při převzetí dítěte

V momentě, kdy pěstoun převezme dítě do své péče, je třeba pořídit mu například oblečení, obuv nebo další předměty osobní spotřeby. Právě takové situace pomáhá řešit tato dávka. Nárok na ni má osoba pečující. Příspěvek je pak možné poskytnout nejdříve ode dne, kdy osoba pečující převzala dítě do své osobní péče. Jeho **výše se odvíjí od věku dítěte a pohybuje se od 10 do 13,5 tisíc korun**. Výše dávky pro pěstouny, kteří převzali dítě do pěstounské péče na přechodnou dobu může činit **maximálně 40 000 Kč v období posledních 12 kalendářních měsíců přede dnem podání žádosti o tento příspěvek**. Pokud tedy pěstoun na přechodnou dobu převezme postupně více dětí do péče, na každé z nich dostane tento příspěvek ve výši odpovídající věku daného dítěte. V součtu však maximálně 40 tisíc korun během jednoho roku. ÚP ČR může dávku poskytnout stejné osobě pečující na stejné dítě pouze jednou. Podrobněji na <https://www.uradprace.cz/web/cz/jednorazove-davky-pestounske-pece>.

Příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla

Nárok na dávku má pěstoun, který pečuje minimálně o 3 děti nebo má nárok na odměnu pěstouna z důvodu péče o 3 děti, pokud zakoupil osobní motorové vozidlo nebo zajistil jeho nezbytnou celkovou opravu. Podmínkou je, že tento automobil nepoužívá pro výdělečnou činnost. **Výše příspěvku činí 70 % pořizovací ceny motorového vozidla nebo prokázaných výdajů na jeho opravy**, maximálně však 100 tisíc korun. Součet těchto příspěvků poskytnutých pěstounovi nesmí za posledních 10 kalendářních let přede dnem podání žádosti přesáhnout 200 tis. Kč. Více na <https://www.uradprace.cz/web/cz/jednorazove-davky-pestounske-pece>.

Zaopatřovací příspěvek opakující se

Dávka je určena pro mladé dospělé odcházející z ústavních zařízení a mladé dospělé odcházející z náhradní rodinné péče (pěstounské péče, poručenství apod.). Jejím prostřednictvím pomáhá stát pokrýt výdaje mladého dospělého na jeho potřeby po

osamostatnění se. Tedy např. na úhradu nákladů na bydlení, na nákup oblečení, obuvi, osobních potřeb nebo třeba školních potřeb. Aby měl mladý dospělý nárok na zaopatřovací příspěvek opakující se, musí strávit před nabytím plné svéprávnosti alespoň 1 rok ve zprostředkované pěstounské péči – tedy u pěstounů, se kterými nemá příbuzenský nebo blízký vztah, nebo v nařízené ústavní výchově – např. v dětském domově či jiném zařízení, nebo žít alespoň 3 roky v nezprostředkované pěstounské péči, kdy o něj osobně pečují například prarodiče, tety, strýcové apod. Dále musí být nezaopatřený, nesmí být pravomocně odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, který dosud nebyl zahlazen, má vypracovaný individuální plán a poskytuje součinnost při jeho vyhodnocování a aktualizaci sociálnímu pracovníkovi – sociálnímu kurátorovi obce, jehož cílem je připravit mladého dospělého co nejlépe na samostatný život.

Po přechodné období od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2027 si mladý dospělý při splnění podmínek daných zákonem může vybrat, zda bude pobírat příspěvek na úhradu potřeb dítěte a zároveň jeho bývalý pěstoun odměnu pěstouna nebo příspěvek při pěstounské péči či zda mladý dospělý bude pobírat zaopatřovací příspěvek opakující se.

Měsíční výše dávky se aktualizuje nepravidelně, k datu 1. 1. 2024 činí 17 250 korun. Jestliže mladý dospělý pobírá důchod, např. sirotčí nebo invalidní, může mu Úřad práce ČR přiznat zaopatřovací příspěvek opakující se jen tehdy, pokud bude vyšší než vyplácený důchod. Výše dávky pak bude činit rozdíl mezi příspěvkem a důchodem. Více na <https://www.uradprace.cz/web/cz/zaopatrovaci-prispevek-opakujici-se>.

Zaopatřovací příspěvek jednorázový

V době, kdy se mladí dospělí osamostatňují a potřebují finanční pomoc při startu do nového života, jim stát pomáhá prostřednictvím jednorázového zaopatřovacího příspěvku. Dávka se týká těch, kteří vyrůstali v náhradní rodinné péči, tedy u pěstounů, poručníků apod., nebo v ústavním zařízení, například v dětském domově. **Výše jednorázové dávky činí k 1. 1. 2024 28 750 korun** a nárok na ni vzniká po nabytí plné svéprávnosti. ÚP ČR příspěvek poskytuje mladým dospělým při odchodu z náhradní rodinné nebo z ústavní péče, pokud přestanou splňovat podmínku nezaopatřenosti. To znamená, že už ukončili povinnou školní docházku, nepokračují v dalším studiu a není jim více než 26 let. Prostřednictvím jednorázového zaopatřovacího příspěvku pomáhá stát pokrýt výdaje mladého dospělého například na úhradu nákladů na bydlení, nákup oblečení, obuvi, osobních potřeb nebo třeba školních potřeb.

2 Historický kontext

Za předchůdce pěstounské péče považuje Matějček institut kojných, známý již od starověkého Řecka a Říma. Smyslem pěstounské péče té doby byla spíše služba pro matku, tedy odkojit dítě namísto matky, nikoliv ochrana ohroženého dítěte.

Až křesťanství vnáší do péče o opuštěné děti prvek ochrany dítěte, v té době spíše záchrany, neboť se jednalo o dobu s vysokou úmrtností dětí, a to především ve vznikajících nalezincích a ústavech pro opuštěné děti.

Prvním českým nalezincem byl Nalezinec u Apolináře, založený Josefem II v roce 1789. Jako následovnice kojných Matějček uvádí pěstounky, které přebíraly péči o děti z nalezinců. Tyto již pobíraly i finanční odměnu a délka péče byla do dvou někdy až šesti let věku. Pěstounská péče se v tomto období týkala převážně počátku života dítěte, poté se děti opět vracely do ústavní péče, zpět do rodiny či do osvojení. Pokračování pěstounské péče bylo možné již jen bezplatně, dobrovolně. Pěstounská péče v té době spadala pod péči o děti osiřelé a opuštěné a její koordinaci včetně ústavů měly na starost Okresní komise pro děti a mládež. Na tento Rakousko-Uherský model navázal model první republiky. Pěstounskou péči koordinovaly Okresní péče o mládež. Matějček uvádí čtyři typy tehdejší pěstounské péče – nalezeneckou, navazující na tu, která byla popsána již výše, dále řízenou a kontrolovanou Okresními péčemi o mládež, připomínající současnou zprostředkovanou pěstounskou péči, dále tzv. péči v koloniích, připomínající pěstounskou péči v SOS vesničkách, a nakonec péči na základě soukromé dohody mezi rodiči dítěte a pěstouny, tedy typ připomínající současnou příbuzenskou pěstounskou péči.

Následně byla v roce 1952 pěstounská péče zcela zrušena a všechny děti byly směřovány do kolektivní, tedy ústavní výchovy. Znovuobnovena byla pěstounská péče roku 1963, v podobě, která sloužila jako základ současné pěstounské péče. Důležitým impulzem pro odklon od ústavní výchovy byly výzkumy Josefa Langmeiera a Zdeňka Matějčka na téma deprivčního syndromu u dětí.

V období od roku 1989 do zásadních legislativních změn v roce 2013, které podnítily současnou podobu služeb pro pěstouny, se postupně rozvíjely nestátní neziskové organizace podporující pěstounskou péči. Nicméně byla pěstounská péče v této době obecně pojímána jako dlouhodobá forma náhradní rodinné péče vhodná pro děti, které nebyly takzvaně právně volné, tedy nebylo možno je adoptovat. Za výhodu byla považována velká vzdálenost od původního bydliště dítěte, což znemožňovalo kontakt s biologickými rodiči. Dítě se stávalo trvalým členem pěstounské rodiny.

3 Legislativní rámec

V současné době je pěstounská péče legislativně upravena v Zákoně č. 104/1991Sb., o Úmluvě o právech dítěte a od 1. ledna 2022 je v platnosti novela zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSPOD“), provedené zákonem č. 363/2021 Sb.

Kromě jiných práv dítěte je zde v čl. 20 vymezeno právo na zvláštní ochranu a pomoc poskytovanou státem v situaci, kdy je dítě bez rodinného prostředí nebo musí být ve vlastním zájmu z tohoto prostředí odebráno, a to formou náhradní rodinné výchovy. Dítě má dále v této souvislosti dle této úmluvy právo na kontakt se svými rodiči, na respekt k jeho etnickému, náboženskému, kulturnímu a jazykovému původu.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, legislativně upravuje práva a povinnosti rodičů, osobní styk rodiče s dítětem, správu jmění dítěte, zastupování dítěte, vyživovací povinnost rodičů vůči dětem, poručenství, péči jiné fyzické osoby, obecná ustanovení o pěstounství a práva a povinnosti pěstounů.

V zákoně o SPO lze nalézt právo dítěte na zabezpečení náhradního rodinného prostředí, vymezení pojmu osoba pečující a osoba v evidenci, další práva a povinnosti pěstounů při výkonu pěstounské péče, vymezení Dohody, státního příspěvku na výkon pěstounské péče a okruh dávek pěstounské péče. Upravuje také podmínky pro vydání pověření k výkonu sociálně-právní ochrany, týkající se subjektů, které chtějí poskytovat doprovázení pěstounských rodin, ale nejsou orgány sociálně-právní ochrany dětí.

Práva a povinnosti pěstounů

Práva a povinnosti pěstounů jsou taxativně vymezeny v § 47a zákona o SPO.

Pěstouni mají právo na pomoc při zajištění krátkodobé péče o svěřené dítě v případě, že jsou uznáni za dočasně práce neschopné, v případě péče o osobu blízkou, při narození dítěte, úmrtí osoby blízké nebo při vyřizování nezbytných osobních záležitostí. Dále mají právo na pomoc při zajištění celodenní péče o svěřené dítě starší dvou let po dobu alespoň 14 dnů v roce. Mají také právo na zprostředkování psychologické, terapeutické nebo jiné odborné pomoci alespoň jednou za 6 měsíců.

Mezi povinnosti pěstounů patří zvyšování rodičovských znalostí a dovedností v rozsahu 24 hodin za 12 kalendářních měsíců. Dále mají pěstouni povinnost udržovat, rozvíjet a prohlubovat vztah dítěte k blízkým osobám a povinnost umožnit doprovázejícímu pracovníkovi sledovat výkon pěstounské péče a dodržování uzavřené Dohody.

Biologičtí rodiče mají nadále rodičovskou odpovědnost vůči dítěti svěřenému do pěstounské péče s výjimkou rozsahu práv a povinností, které mají pěstouni, což je rozhodování

v záležitostech běžného života, nebo jaké určí soud. Ten může svým rozhodnutím určit, která konkrétní práva a povinnosti mají nadále rodiče a která pěstouni.

Biologičtí rodiče mají také nadále vyživovací povinnost vůči dítěti svěřenému do pěstounské péče. Výživné náleží státu. Je-li výživné vyšší než příspěvek na úhradu potřeb dítěte, což je dávka pěstounské péče, rozdíl náleží dítěti a soud určí, jak s ním bude naloženo.

Děti v pěstounské péči jsou osvobozeny od placení školkovného, a to na základě § 123 odst. 4 Zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání a § 6 vyhlášky MŠMT č. 14/2005 Sb.

Sdílení informací

Nahlížení do spisové dokumentace, předávání spisu a poskytování informací se řídí § 51 a §55 zákona o SPO. Orgány sociálně-právní ochrany dítěte jsou povinny si vzájemně poskytovat informace, tj. údaje ze spisové dokumentace, a to v nezbytném rozsahu pro potřeby těchto orgánů. Do spisové dokumentace může nahlížet, činit výpisy či kopie na základě písemné žádosti rodič, kterému náleží rodičovská zodpovědnost nebo jiná osoba odpovědná za výchovu nebo jejich zástupce na základě písemné plné moci. Na nahlížení do spisové dokumentace se nevztahuje Zákon č.106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

4 Poskytované služby

Tým Služby pro pěstouny Úřadu městské části Praha 14 poskytuje tyto služby:

- základní a odborné sociální poradenství v oblasti pěstounské péče,
- doprovázení, které zahrnuje poskytování podpory pěstounské rodině, sledování plnění Dohody a zprostředkovávání služeb pro pěstouny,
- vzdělávání směřující ke zvyšování znalostí a dovedností v oblasti výchovy a péče o dítě, v rozsahu 24 hodin v době 12 kalendářních měsíců po sobě jdoucích,
- pomoc při zajištění odlehčovací služby:
 - krátkodobou péči o svěřené dítě, tj. hlídání dítěte při nemoci, ošetřování osoby blízké, při narození dítěte, při vyřizování nezbytných osobních záležitostí nebo při úmrtí osoby blízké, jde o zajištění péče v situaci, která by ve standardním zaměstnání představovala důvod pro pracovní neschopnost,
 - celodenní péči o svěřené děti, v rozsahu nejméně 14 dní v kalendářním roce o děti starší 2 let, tedy určitou formu dovolené,
- odbornou pomoc, tj. psychologickou, terapeutickou či jinou, alespoň jednou za 6 měsíců,

5 Dohoda o výkonu pěstounské péče

Každý pěstoun musí, dle zákona o SPO, uzavřít Dohodu s doprovázejícím subjektem. Takovým subjektem může být obecní úřad s rozšířenou působností příslušný dle místa trvalého bydliště pěstounů, jiný obecní úřad s rozšířenou působností, obecní úřad, krajský úřad nebo pověřená osoba, tj. nejčastěji nestátní nezisková organizace, která má oprávnění uzavírat Dohody o výkonu pěstounské péče. Na uzavření takovéto Dohody mají pěstouni 30 dní ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o svěření dítěte do pěstounské péče či o zařazení osoby do evidence u pěstounů na přechodnou dobu. Během této doby si pěstouni mohou vybrat, s kým chtějí Dohodu o výkonu pěstounské péče uzavřít a s jejich výběrem musí souhlasit obecní úřad příslušný dle jejich trvalého bydliště. V případě, že se tak nestane ve stanoveném čase, je doprovázení poskytováno na základě správního rozhodnutí příslušného obecního úřadu.

ÚSDP Úřadu městské části Praha 14 navrhuje uzavření Dohody o výkonu pěstounské péče s pěstouny, kteří mají v jeho obvodu trvalý pobyt. Zároveň informuje pěstouny o dalších možnostech uzavření Dohody s jinými pověřenými osobami, tj. s nestátními neziskovými organizacemi, které jsou pověřeny k doprovázení pěstounských rodin.

Jestliže se pěstouni rozhodnou pro uzavření Dohody s Úřadem městské části Praha 14, seznámí ÚSDP pěstouny s právy a povinnostmi pěstounů vyplývajícími z uzavřené Dohody, uzavře Dohodu.

Vedoucí Úseku služeb pro doprovázení pěstounů přidělí pěstounské rodině evidenční číslo, dle rejstříku uzavřených Dohod, který vede. Tento rejstřík obsahuje evidenční čísla, jména pěstounů, jména dětí svěřených do péče, data narození, kontaktní informace a data uzavření Dohod.

Doprovázející klíčový pracovník je přiřazen rodině na základě rozhodnutí vedoucí úseku dle kapacitních možností jednotlivých pracovníků.

Uzavřená Dohoda opravňuje zvolený subjekt k poskytování podpory pěstounům při plnění jejich práv a povinností plynoucích z výkonu pěstounské péče. Subjekt, který uzavřel Dohodu má nárok na **státní příspěvek na výkon pěstounské péče aktuálně 1. 1. 2024 ve výši 66 000 korun** za kalendářní rok na jednu pěstounskou rodinu, a to bez ohledu na počet dětí či členů rodiny. O příspěvku rozhoduje Úřad práce, ten také následně kontroluje jeho účelné vynakládání.

Dohoda trvá po dobu trvání pěstounské péče a končí jejím ukončením na základě soudního rozhodnutí, zletilostí dítěte nebo vyřazením osoby v evidenci z evidence.

6 První kontakt

První kontakt naplňuje v konzultaci s rodinou klíčová pracovníce, a to nejpozději do jednoho kalendářního měsíce od uzavření Dohody. *U pěstounů na přechodnou dobu do jednoho týdne ode dne, kdy se klíčová pracovníce dozví, že pěstouni převzali do péče nové dítě.*

První kontakt může proběhnout v prostorách Úřadu městské části Praha 14, v kanceláři ÚSDP nebo v domácnosti pěstounů. Rozhodnutí je na rodině, pěstounovi. Předním hlediskem v rámci prvního kontaktu je pocit bezpečí rodiny. V průběhu další spolupráce by kontakty měly probíhat v domácím prostředí.

Cíle prvního kontaktu jsou:

- seznámení pěstounské rodiny a klíčové pracovníce, navázání vztahu,
- objasnění obsahu a možností doprovázení, seznámení s nabízenými službami pro pěstouny, objasnění práv a povinností vyplývajících z uzavřené Dohody,
- základní zmapování rodiny, kdo jsou její členi, který člen se jeví jako nejvlivnější v rodině, co se v rodině jeví jako hlavní současné téma.

Co potřebuje vědět pěstoun – co je to doprovázení, jaký je jeho cíl a obsah, v čem bude doprovázení podporou pro pěstouna, jaká jsou práva a povinnosti pěstounů, jaké služby Úřad městské části Praha 14 poskytuje pěstounům, jaké kompetence má OSPOD a ÚSDP při výkonu SPO ve vztahu k pěstounské péči a k dítěti a jaké doprovázení pěstounských rodin, kontaktní informace na klíčovou pracovníci.

Co potřebuje vědět klíčová pracovníce – kdo tvoří rodinu, proč a jak se stali pěstounem/pěstouny, příběh dítěte nebo dětí.

V rámci prvního kontaktu obdrží pěstouni **INFORMAČNÍ SLOŽKU PRO PĚSTOUNY**, což je soubor základních informací o nabízených službách pro pěstouny. Zároveň dostanou za úkol složku prostudovat, zvážit možnosti vzdělávání a do příští schůzky si připravit případné dotazy či si rozmyslet povahu vzdělávání.

První kontakt by měl trvat maximálně 1 hodinu. Na konci je nutné domluvit datum dalšího osobního kontaktu. Další osobní kontakt by se měl uskutečnit do jednoho kalendářního měsíce a měl by proběhnout v domácím prostředí rodiny.

7 Klíčové momenty

Příchod dítěte do rodiny

Příchod dítěte do rodiny je prvním klíčovým momentem a je velmi individuální, záleží na věku dítěte a okolnostech příchodu dítěte o rodiny. Rodina by měla mít především dostatek informací o tom, s čím k nim dítě přichází, aby lépe porozuměla dítěti. Informace tohoto typu by měli pěstouni dostat od příslušného OSPOD. V této fázi však často k pěstounům přichází více informací, než jsou schopni pojmout, proto je užitečné se po prvotním přijetí dítěte ubezpečit, že se zeptali na vše, co potřebují vědět a že těmto informacím skutečně rozumí. *Ve specifické situaci, která vyžaduje zvýšenou podporu ze strany doprovázení, se nacházejí přechodní pěstouni. Více informací ke specifickým přechodné pěstounské péči lze najít na: <https://www.rpp.cz/inpage/chci-byt-pestounem-pppd/>.*

Pěstouni by měli mít především tyto informace:

- Těhotenství, okolnosti narození.
- Historie dítěte – v čí péči do současnosti pobývalo.
- Osoby blízké, se kterými by dítě mělo udržet kontakt.
- Zdravotní stav dítěte.
- IPOD dítěte.

S příchodem dítěte do pěstounské rodiny dochází k zásadním změnám v rodinném systému. Nejde o počátek něčeho nového bez minulosti. Svůj systém opustilo dítě, bylo zvyklé fungovat určitým způsobem a jeho přechod do jiného prostředí, mu přinesl určité ztráty. Stejně tak pěstounská rodina něco ztratila, svůj starý způsob života a něco nového získala, nového člena rodinného systému. Tato změna vyžaduje přizpůsobení systému a všech jeho členů, což může vyžadovat podporu. A to jak při příchodu dítěte, tak kdykoliv při zásadní životní změně.

Při přijetí dítěte do rodiny může dojít k situaci, kdy zpočátku vše probíhá hladce, dítě se zdá spokojené, pěstouni vše zvládají. Až s jítým, různě dlouhým, časovým odstupem, pěstouni zjišťují, že dítě neplní počáteční představy pěstounů, dítě začíná zlobit, zkoušet hranice. Pěstouni se s takovým zjištěním těžko vyrovnávají a neradi svěřují. Mají obavu, že to bude považováno za důvod k odebrání dítěte z pěstounské péče. Je třeba dopředu pěstouny varovat, že taková fáze může nastat a verbalizovat s pěstouny, jak se v takových situacích zachovat. Pěstouni by měli umět pracovat s reflexí vlastního vnímání dané situace a umět se vcítit do optiky vnímání situace dítěte. Pěstouni mohou mít pocit, že dítě zachraňuje z nefunkčního rodinného prostředí. Dítě se však může cítit vytržené ze své rodiny, kterou nevnímalo jako nefunkční.

Naopak u příbuzenských pěstounů se často zdánlivě nic nemění, dítě často zůstává v péči příbuzného, u kterého již nějakou dobu žilo a odchází jen biologický rodič. Zásadně se však mění role a celý rodinný systém. Takovou situaci je třeba verbalizovat, zvědomit a upozornit na možná rizika, např. nyní je pěstounka nejen babičkou, ale také matkou, a to nese jiný druh vztahu vůči dítěti.

Je třeba také pracovat s komunikačními a vyrovnávacími dovednostmi rodinného systému ve vztahu k okolí. I to je ovlivněno touto změnou a specifičností pěstounské péče. Může se jednat o vztahy s příbuznými, přáteli, školou, lékaři. Klíčová pracovníce může s rodinou projít modelové situace a ujasnit si, jaké informace a jakým způsobem je dobré sdílet se svým okolím jako prevenci možných konfliktních situací.

Předškolní příprava

U dětí přicházejících do pěstounské péče je třeba věnovat zvýšenou pozornost předškolní připravenosti. Může se jednat o zanedbané dítě, deprivované dítě, dítě s opožděným vývojem, dítě s ADHD, dítě s poruchou pozornosti či dítě se specifickými poruchami učení. Je důležité zaměřit se na edukaci pěstounů a diagnostiku dítěte včas, aby bylo možné připravit ve spolupráci s dalšími odborníky pro rodinu podpůrný plán dříve, než dítě začne selhávat ve škole.

V období vstupu dítěte do mateřské či základní školy je důležitá dobrá komunikace s danou institucí a učitelkou. Dítě a okolí, do kterého vstupuje, je třeba připravit na možné rizikové situace, které mohou mít negativní vliv na jeho další vývoj, tvorbu pozitivní identity. Jeho odlišnost od ostatních dětí může být znatelná na první pohled, např. je-li vizuálně zcela odlišný od pěstounů, nebo se odlišnost projeví u různých aktivit, např. nakreslí svou rodinu, představ se třídě. V rámci doprovázení je vhodné podpořit pěstouny v přípravě dítěte a instituce na to, jak takovéto situace zvládnout, aniž by pro dítě znamenaly zátěž či trauma. Dítě by nejpozději při nástupu do základní školy mělo vědět, kdo jsou pěstouni a kdo jsou jeho biologičtí rodiče.

Nástup na střední školu

Nástup na střední školu přináší jednak běžné zátěžové situace jako nové povinnosti, dojíždění, větší míra odpovědnosti, samostatnosti, ale také finanční zátěž v podobě pracovních pomůcek, či učebnic. Ty by měly být primárně hrazeny z příspěvku na úhradu potřeb dítěte, je však také možné žádat o příspěvek různé nadace. Více informací lze nalézt v šanonu Adresář služeb, dostupný v kanceláři.

Zletilost, ukončení PP

Zletilostí končí doprovázení pěstounské rodiny a pěstounská péče jako taková. Setrvání dítěte v rodině je pro obě strany dobrovolné. V rámci doprovázení je třeba začít s rodinou na ukončení doprovázení pracovat nejméně 6 měsíců před zletilostí dítěte, a to především v oblastech bydlení, studia, zaměstnání, finanční situace, dávek pěstounské péče, vztahů či návazných služeb.

Rodičovská identita

Rodičovská identita, to, jak vnímá rodič svou roli ve vztahu k dítěti, ovlivňuje výchovu dítěte. I pěstouni mají své specifické vnímání role pěstouna, které následně ovlivňuje, jak vykonávají pěstounskou péči a jak výchovně působí na dítě.

Pěstouni by si jednak měli být schopni uvědomit, v čem podle nich spočívá role pěstouna, a jednak by si měli být vědomi, že pěstounská péče je institutem dočasným a má uspokojovat potřeby dítěte.

Jako rizikové se ukazují nevědomé motivace pěstounů, např. touha po vlastním dítěti či negativní vazby na biologickou rodinu dítěte.

V rámci doprovázení je možné rodičovskou identitu pěstouna zvědomit, popsat či změnit.

Práce s vlastní energií, sebereflexe

Pěstounská péče může být náročná a pozornost soustředěná jen na děti může odsunout potřeby pěstounů stranou. Práce s vlastní energií, zdroji a hranicemi a průběžná sebereflexe pěstounů vede k prevenci syndromu vyhoření a selhání pěstounské péče. V rámci doprovázení je možné zprostředkovat odbornou pomoc či zajistit odlehčovací péči.

8 Metody a techniky sociální práce

Metody a techniky sociální práce uvedené v této metodice jsou především návodem, doporučením pro použití v rámci doprovázení pěstounských rodin. Jejich použití je individuální vzhledem k cílům každé jednotlivé pěstounské rodiny a kompetencím doprovázející pracovníce.

Struktura osobních kontaktů

Osobní kontakty s rodinou jsou těžištěm doprovázení pěstounských rodin. Jejich cílem je poskytování podpory, prostoru pro reflexi pěstounské péče a vlastní sebereflexi pěstounů, jsou prostorem pro stanovování cílů doprovázení a práce na nich v rámci individuálního plánování a zprostředkování služeb pro pěstouny.

Pro efektivní spolupráci je důležité **navázání důvěrného a bezpečného vztahu** mezi členy rodiny a klíčovou pracovnící. Zásadním je dostatečně objasnit oddělené role doprovázení a OSPOD při výkonu SPO, role doprovázení je podpůrná. Je účinné verbalizovat strach z role OSPOD, strach z možnosti odebrání dítěte a je třeba jasně pro pěstouny vymezit, v jakých případech je klíčová pracovníce doprovázení povinna informovat OSPOD.

Za péči a výchovu dítěte jsou zodpovědní pěstouni, klíčová pracovníce nepřebírá za rodinu kompetence ve výchově, pouze poskytuje podporu, formou reflexe, podnětů, zrcadlení apod. Neuzavírá koalice s pěstouny nebo s dítětem, učí jednotlivé členy efektivní komunikaci a narovná vztahy uvnitř systému.

S každou pěstounskou rodinou je třeba **zvolit typ komunikace**, způsob domlouvání termínů i místa kontaktů a omluvy z nich. Je možné využít poštovní, elektronickou či telefonickou komunikaci. Pro osobní kontakty je možné zvolit dle dohody jakékoliv, pro dítě vhodné, **místo setkání**. Osobní kontakty přímo v rodině poskytují možnost vnímat také atmosféru v rodině, jsou zdrojem informací a podnětem pro další práci s rodinou.

Průběh jednotlivých osobních kontaktů je v kompetenci doprovázející klíčové pracovníce. Jako návodnou strukturu lze použít sdílení aktuálních témat, práce na cílech a dlouhodobých tématech, zprostředkovávání služeb a plánování dalších osobních kontaktů.

Osobních kontaktů se mají účastnit jak pěstouni, tak děti. Dle zvolených témat je třeba volit, zda mají či nemají být přítomni děti. Role klíčové pracovníce je jednak edukační a jednak zrcadlící: jaká témata pěstouni řeší před dítětem, jakým způsobem a zda je to vhodné, a naopak, z jakých témat dítě vylučují, proč a zda je to vhodné. Doprovázející pracovníce může pracovat na některých tématech o samotě s dětmi, považuje-li to za důležité, ale pouze se souhlasem pěstounů.

Klíčové pracovníce je povinen být v osobním kontaktu s pěstounem a dítětem **nejméně jednou za dva kalendářní měsíce**. Za dodržení této zákonné lhůty je odpovědná. Proto je doporučeno plánovat osobní kontakty s dostatečnou rezervou.

Při **nedodržení 2měsíční lhůty** bez omluvy ze strany klienta je třeba uskutečnit pokus o osobní kontakt v rodině nejpozději do jednoho týdne od uplynutí dvouměsíční lhůty. Pokud se i nadále osobní kontakt nedaří, je nezbytné nejpozději do 1 měsíce od uplynutí 2měsíční lhůty písemně informovat příslušný OSPOD.

Metody a techniky

Ekomapa, sociogram

Ekomapa slouží ke zmapování zdrojů sociálního okolí rodiny a sociogram k popsání rodinného systému, rodinných vazeb.

Obě techniky lze v doprovázení použít jako zdroj informací o rodině a rodinném systému, tedy zmapování rodiny. Mapovat rodinný systém lze jednak na začátku spolupráce, kde zjistíme, jaký je současný stav a po čase navázat dalším zmapováním, na kterém lze rodině ukázat, k jakým změnám v systému a v rolích v rámci pěstounské péče došlo, a tím podpořit fungování rodinného systému a reflexi pěstounské péče. Lze je také využít při hledání zdrojů a reflexi krizové situace nebo jen jako komunikační nástroj. Při práci s dětmi lze podobně využít techniku začarované rodiny.

Výsledek může sloužit jednak rodině a jednak pracovníkovi. Vždy je důležité dostatečně srozumitelně vysvětlit účel použití těchto metod celé rodině.

Je účelné dodržet jednotné zpracování např. pro případ předávání rodiny jiné doprovázející pracovníci. Podrobnější informace lze najít např. v Metody a řízení sociální práce, O. Matoušek, 2013.

Komunikační bedna

Komunikační bedna je technika, která usnadňuje komunikaci a navázání vztahu mezi doprovázející pracovníci a dítětem. Obsahuje různé výtvarné potřeby, jako pastelky, fixy, vodové barvy, plastelínu, nůžky, barevné papíry, omalovánky nebo stolní hry, jako pexeso, karty a jiné. Její obsah je na individuálním nastavení každého doprovázejícího pracovníka.

Dítě je vyzváno k činnosti, např. svobodným výběrem z „kouzelné bedny“ plné překvapení. Zvolená činnosti může a nemusí být cílená. Může jít o kresbu domu, lidí, kteří v něm bydlí nebo posledního nejlepšího zážitku s rodinou. Nebo může jít o činnost pro činnost samotnou, prostě jen něco nakreslit, vyrobit, zahrát si.

Cílem je uvolnění atmosféry a umožnění různých forem vyjádření dítěte. Se zjištěními, které vyplynou z takovéto činnosti, je nutno nakládat diskrétně a citlivě. Dítě se může otevřít na

tolik, že vyjde najevo téma, které již přesahuje hranice doprovázení. Pak je třeba takové zjištění ošetřit u dítěte, projednat další postup s pěstouny a případně s OSPOD či následnou službou, např. psychoterapeutkou.

Fokus box

Fokus box je obdobný nástroj jako komunikační bedna, autorem je organizace Velký vůz. Lze v něm nalézt vhodné nástroje pro komunikaci s dítětem, mapování situace, otvírání těžkých témat, seberozvoj dítěte, práci s budoucností.

- Pracovní listy na seberozvoj, sebereflexi dítěte, mohou sloužit jako podklad pro knihu života.
- Stolní hra o životě a budoucnosti
- Emoční karty mapující emoční nastavení dítěte, podporují schopnost sebereflexe dítěte.
- Komunikační karty pro usnadnění komunikace o těžkých tématech obsahující různé postavy, prostředí, věci. Lze s nimi pracovat formou příběhu, který vypráví dítě.
- Kouzelná hůlka, maňásci pro malé děti.

Obrázkové karty

Obrázkové karty jsou pomocným nástrojem vytvořeným organizací Host z.s.. Obsahují typické postavy, prostředí, věci ze života, s jejichž pomocí lze snáze tvořit příběh dítěte spolu s ním a otvírat těžká témata..

Individuální plánování

OSPOD je povinen v rámci výkonu sociálně-právní ochrany dítěte vyhodnocovat potřeby dítěte a vytvořit IPOD u dětí svěřených do pěstounské péče, a to nejpozději do 1 měsíce od zařazení dítěte do evidence OSPOD. IPOD je pravidelně aktualizován a vyhodnocován nejméně jednou za 6 měsíců. Obsahuje příčiny ohrožení dítěte, deficitní potřeby dítěte, cíle, jichž má být dosaženo, a opatření, kterými má být těchto cílů dosaženo.

Individuální plánování slouží klíčové pracovníci jako nástroj pro ujasnění si individuálního cíle/cílů doprovázení konkrétní rodiny a následného výběru metod sociální práce. Na to konto tvoří klíčové pracovníce Plán rodiny, který je třeba tvořit společně s klienty, a to tak, aby vedl k jejich aktivnímu zapojení se do řešení situace a nevedl k pasivní závislosti na poskytovaných službách. Klient definuje svým jazykem změnu, které má být dosaženo a klíčová pracovníce mu pomáhá tuto změnu převést v cíl a popsat ho jasným, konkrétním jazykem. Klíčová pracovníce upřesňuje cíl, ke kterému následně definuje opatření, kroky, které musí být přijaty. Zároveň posuzuje, zda cíl spadá do oblasti doprovázení, či je třeba zprostředkovat jinou návaznou službu. Tento plán slouží k vyhodnocování potřeb rodiny, stanovování cílů a opatření k jejich plnění a vzdělávací plán pěstounů. Zásadou pro jeho tvorbu je participace rodiny na definici a dosahování cílů. Při jeho tvorbě využívána metoda **SMART-ER**, cíle mají být:

Specific – specifické, konkrétní, jasné

Measurable – měřitelné, ověřitelné.

Achievable – dosažitelné, splnitelné, zvládnutelné.

Realistic – realistické, související.

Time-bound – časově ohraničené.

Evaluate – hodnocené.

Reevaluate – znovu hodnocené.

Stěžejním opěrným bodem nejen pro doprovázení, ale i celé pěstounské péče a systému svěřeného dítěte je IPOD příslušného OSPOD dítěte. Ten jednak obsahuje sociální anamnézu dítěte, ale také by měl obsahovat cíle pěstounské péče obecně a vymezovat, které z těchto cílů by měly být podpořeny v rámci doprovázení, tedy co konkrétně OSPOD očekává od pěstounů a v čem je má v doprovázení podpořit. Pokud toto IPOD neobsahuje, je třeba dojednat tuto oblast s příslušným OSPOD jiným způsobem, např. telefonicky či osobní schůzkou.

Příklad: V IPOD je uvedené, že cílem je navázání kontaktu dítěte s biologickou matkou. U cíle může být uvedeno, že cíle má být dosaženo s podporou doprovázení nebo tak může být dohodnuto ústně na společné schůzce s OSPOD.

Každý cíl je rozpracován na jednotlivé dílčí kroky, které vedou k naplnění tohoto cíle. Dále je jasně definováno, kdo je, za jaký krok zodpovědný a v jakém časovém horizontu má být krok učiněn. Každý cíl je v závěru vyhodnocován. Plán rodiny je vyhodnocován nejméně jedenkrát za 6 měsíců společně s pěstounskou rodinou a slouží také jako zpráva pro příslušný OSPOD.

Příklad: Cíl navázat kontakt s biologickou matkou z IPOD a z IPPD zanechá klíčová pracovnice do plánu rodiny. Zde ho rozpracuje na dílčí opatření, kroky. Kontaktovat matku, zjistit její životní situaci, připravit ji na kontakt s dítětem, připravit dítě na kontakt, zajistit prostor pro kontakt, vytvořit plán kontaktů, absolvovat kontakt atd. Ke každému kroku je třeba stanovit, kdo je za něj zodpovědný a do kdy má být splněn.

Analýza potřeb dítěte

Analýza potřeb dítěte je spíše terapeutickou metodou práce, nicméně přináší srozumitelný přehled potřeb dítěte, a tedy témat, která by v rámci doprovázení pěstounů neměla být opomenuta.

Analýzu lze využít jednak jako mapovací metodu a jednak jako metodu pro plánování cílů IPPD i Plánu rodiny. Analýzou potřeb dítěte lze zjistit, které potřeby dítěte nejsou dostatečně

naplněny a v jednotlivých plánech lze tyto nenaplněné potřeby rozpracovat do cílů a jednotlivých kroků, jak je naplnit.

S analýzou potřeb dítěte lze také pracovat při problémovém chování dítěte. Podle konkrétních projevů lze zjišťovat, která konkrétní nenaplněná potřeba dítěte k takovým projevům vede a nastavit plán rodiny tak, aby došlo k jejímu naplňování. Např. typickým projevem deprivace potřeby identity je hromadění věcí a lpění na nich. Dítě schovává staré, malé oblečení, hračky, drobnosti a nechce se jich vzdát. Dítě tak hledá své místo, co je jeho a co je ono samo.

Při sledování výkonu pěstounské péče lze jako hodnotící hledisko použít popis základních potřeb dítěte **dle Matějčka a Langmeiera**:

Potřeba stimulace – dítě se dobře psychomotoricky rozvíjí díky dostatečnému množství vnějších podnětů. Jedná se např. o podnětné prostředí, denní činnosti a interakce s primárními vztahovými osobami.

Potřeba smysluplného světa – dítě se lépe orientuje v organizovaném světě, prostoru, kde věci a čas mají svůj řád, smysl, stabilitu. Jedná se o pravidelný denní režim, pravidla fungování rodiny.

Potřeba jistoty – dítě získává pocit bezpečí především díky stabilním citovým vazbám. Dítě se má v pěstounské rodině cítit milované, přijímané.

Potřeba osobní identity – pozitivní přijetí sebe sama je považováno za stěžejní pro přijetí druhých a schopnost navazovat s nimi vztahy. Zásadním stavebním kamenem pro tvorbu pozitivní identity je přijetí své historie, etnického a kulturního původu, tedy jeho znalost. Dalším důležitým faktorem je princip pravdy ve výchově. Jestliže pěstouni hovoří s dítětem o jeho historii otevřeně, pravdivě a přiměřeně věku dítěte, vede to k přijetí vlastní minulosti a k tvorbě pozitivní identity nebo naopak. V takovém případě je na místě se zamyslet, proč pěstouni o minulosti nehovoří nebo ji např. zkreslují. Jako důvod uvádějí, že sami pěstouni nepřijali svou pěstounskou roli nebo historii dítěte. Dítě potřebuje rozumět tomu, kdo je, jaké je jeho místo, role v pěstounské rodině, životě a světě vůbec. Naplnění potřeby identity mu přináší vědomí vlastní hodnoty. Pro porozumění vlastní identity je zásadní vědomí vlastní minulosti a její pochopení, zvnitřnění. Pěstouni mohou dítěti pomoci např. knihou života, fotografiemi, rozhovory a podporou sounáležitosti s blízkými osobami dítěte.

Potřeba otevřené budoucnosti – pocit a vědomí životní perspektivy znamená pro dítě smysluplnost světa a životní naději. Pěstouni by měli umět s dítětem komunikovat o budoucnosti, jeho možnostech, představách a plánech. Více v knize, Co děti nejvíc potřebují, Z. Matějček.

Obdobně lze využít **přehled základních potřeb dítěte dle PBSP** (Pesso Boyden psychomotorický systém) – potřeba místa, péče, ochrany, podpory a limitů, a to vždy na konkrétní i symbolické úrovni. Více informací: <http://www.pbsp.cz/literatu.htm>.

Dlouhodobě neuspokojené základní potřeby vedou k deprivacnímu syndromu. Mezi typické symptomy patří opoždění psychického vývoje, opožděný vývoj řeči, povrchní sociální vztahy. Více informací v knize Psychická deprivace v dětství, J. Langmeier, Z. Matějček.

Posouzení vztahové vazby

Schopnost vztahové vazby, z původního pojmu Attachment, je schopnost dítěte navazovat vztahy, nejprve k primární pečující osobě, postupně s dalšími blízkými osobami. Tato schopnost se rozvíjí od narození do čtyř let věku, zásadním obdobím je první rok věku dítěte a určuje, jak kvalitní vztahy bude dítě schopno navazovat a udržovat v dospělosti. Teorii vazby popsal Bowlby, Ainsworthová, a knihu je možno nalézt v knihovně ÚSDP.

Mezi nejčastější projevy poruchy vazby patří problémy ve vztazích, somatické problémy, emoční problémy, poruchy chování, poruchy učení, problémy v sebepojetí.

Lze rozlišit základní typy vazby:

- Bezpečná – primární pečující osoba byla k dispozici fyzicky (o dítě pečuje, vychovává) i emocionálně (chová se k němu vřele, vztahuje se k němu) a reagovala na potřeby dítěte adekvátně, spolehlivě, vřele. Dítě je klidné, jisté, sebevědomé, vnímá svět jako bezpečný, chce ho prozkoumávat, má zájem učit se nové věci.
- Vyhýbavá – primární pečující osoba je k dispozici fyzicky, ale ne emocionálně, reagovala na potřeby dítěte jen do určité míry. Dítě je velmi samostatné, spoléhá se na sebe, nenáročné. Svět vnímá jako bezpečný, chce ho objevovat. Neříká si o pomoc, nestojí o vztahy s druhými lidmi, neumí pracovat se svými emocemi, ani emocemi druhých.
- Úzkostná – primární pečující osoba byla k dispozici fyzicky i emocionálně, ale ne vždy, byla nepředvídatelná. Dítě se snaží získávat často pozornost druhých za každou cenu, lísavé, povídavé, přehánění pocity, je emočně deprivované, snaží se být nezávislé na ostatních lidech, nemá v ně důvěru. Nemá příliš zájem o okolní svět, snaží se naplnit své potřeby.
- Dezorganizovaná – primární pečující osoba nabyla k dispozici a byla zdrojem ohrožení dítěte. Dítě je zmatené, depresivní, vyděšené. Svět vnímá jako nebezpečný, snaží se přežít, buď pasivně, staženo do sebe či aktivně, agresivně vůči okolí.

Pro posouzení schopnosti vztahové vazby dítěte, lze využít jako nástroj dotazníku posouzení možnosti poruchy vazby u dítěte od Amalthey z.s., který je k dispozici ve společném disku ve složce Metodické materiály. Dotazník není nástrojem pro určení klinické diagnózy. Slouží jako nástroj ke zjištění, zda je třeba klinického vyšetření u psychologa, např. ze sdružení Atta.

Kniha života

Kniha života je metodou, která slouží především k naplnění potřeby vědomí vlastní identity dítěte. Pěstouni vedou s dítětem jakýsi deník od co nejranějšího věku dítěte, ideálně obsahuje informace už o historii jeho rodiny, těhotenství a porodu, to však záleží především na dostupnosti takových informací a individuální situaci dítěte. Metodu lze pěstounům přiblížit pomocí vlastní imaginace, co by o sobě potřebovali vědět, kdyby ztratili z nějakého důvodu paměť. Umět si představit pocity, spojené s nevědomím vlastní identity a otázky, které by si v takové situaci kladli, mohou být dobrým nástrojem při představě, co by taková kniha života dítěte měla obsahovat.

Pro inspiraci lze nabídnout následující kategorie, které by mohla obsahovat:

- Informace z minulosti, o biologické rodině, těhotenství, porodu.
- Informace o situaci, která způsobila, že dítě nemůže být v péči biologických rodičů.
- Fotografie, videonahrávky ze života v pěstounské rodině.
- Obrázky, výrobky dítěte.
- Věci z porodnice, suvenýry z mateřské školy, táborů či školy.
- Letáky, pohlednice, záznamy z výletů, táborů a jiných akcí.

Forma je zcela na individuální kreativitu pěstounů a dítěte. Lze používat fotografie, pokud nejsou dostupné, lze pátrat, požádat o pomoc někoho z minulosti dítěte. Nebo lze fotografie nahradit tištěnými či malovanými obrázky, např. porodnice, školky, rodného města apod.

Metoda pomáhá utvářet dítěti identitu jednak při její tvorbě, pokud to je možné vzhledem k věku, a jednak kontinuálně během života, kdy se k ní může vracet.

Úkolově orientovaný přístup

Úkolově orientovaný přístup lze využít nejlépe v mnoha problémových příbuzenských pěstounských rodinách či pěstounských rodinách v krizi. Jde o metodu zaměřenou na klienta a jeho zdroje, jde o partnerský přístup, kde hlavním principem je, že klient sám definuje problém a klient je zároveň držitelem jeho řešení. Metodu lze využít jak v individuální případové práci, tak při práci s celou rodinou.

Fáze úkolově orientovaného přístupu:

- Identifikace a explorační problémů – sociální potíže, kterým rodina čelí, včetně určení jejich povahy, příčiny.
- Stanovení cíle – čeho chce rodina dosáhnout, cíle by měly být stanoveny dle principů SMART-ER.
- Plánování úkolu včetně stanovení časového rámce, analýzy překážek.

- Realizace úkolu – všichni členové rodiny by měli být do realizace zapojeni rovnocenně.
- Zhodnocení změny v problému a posílení úspěchu.

Do jednotlivých fází jsou vždy zapojeni všichni členi rodiny, výjimečně lze některá témata konzultovat jednotlivě. Při práci s rodinou je nutné mít na vědomí, že některé problémy jsou v rodině tabu, o některých problémech se nechtějí někteří členové vyjadřovat před ostatními a všichni členové rodiny mají odlišné vnímání problému a vyjadřování se o problému.

Může se stát, že rodina identifikuje více než jeden nebo mnoho problémů. Nebo každý člen považuje za prioritní jiný problém. Je třeba vybrat, stanovit max. tři problémy, na kterých lze pracovat zároveň. Více informací lze nalézt v knize Úkolově orientovaný přístup v sociální práci, E. Nedomová, M. Špiláčková.

9 Sounáležitost dítěte s osobami blízkými

Dítě vyrůstající ve své biologické rodině získává pozitivní identitu, tedy pocit vlastní sebehodnoty a sounáležitosti s rodinou, přirozenou cestou. Pozitivní identita je předpokladem pro uspokojení základní potřeby bezpečí a zdravý rozvoj dítěte. Dítě vyrůstající v pěstounské rodině vyrůstá mimo své kořeny, původ. Proto potřebuje, aby mu pěstouni pomohli s povědomím o jeho minulosti, rodičích, etniku apod. Více k tomuto tématu lze najít ve vývojové psychologii či u autorů Wágnerová, Matějček.

Podpora sounáležitosti s osobami blízkými je nástrojem doprovázení, který slouží k uspokojování potřeb dítěte, při zpracování minulosti a budování pozitivní identity. Vychází jednak z povinností pěstouna, jednak z práv dítěte a dále z práv rodičů a osob blízkých. Dítě má, dle Úmluvy o právech dítěte, právo na rodičovskou výchovu a má právo znát své rodiče. Dítě může být od svých rodičů odděleno, jen je-li to v jeho zájmu a právo udržovat s nimi i nadále kontakt může být porušeno, pouze je-li takovýto kontakt v rozporu s nejlepším zájmem dítěte. Dle § 960 odst. (2), Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, mají rodiče právo „se s dítětem osobně a pravidelně stýkat i právo na informace o dítěti, ledaže soud z důvodů hodných zvláštního zřetele rozhodne jinak.“

Dle § 927, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, „Právo stýkat se s dítětem mají osoby příbuzné s dítětem, ať blízce či vzdáleně, jakož i osoby dítěti společensky blízké, pokud k nim dítě má citový vztah, který není jen přechodný, a pokud je zřejmé, že by nedostatek styku s těmito osobami pro dítě znamenal újmu. Dítě má také právo se stýkat s těmito osobami, pokud tyto osoby se stykem souhlasí.“

Ne vždy je osobní a pravidelný kontakt a vztah s biologickými rodiči či jinými blízkými osobami možný nebo nemusí být v zájmu dítěte. Zásadní je také zájem ze strany biologických rodičů. Někdy je možný pouze telefonický nebo písemný kontakt, který se může postupně vyvinout v plnohodnotný osobní a pravidelný kontakt dítěte s rodiči či jinými blízkými osobami. Sounáležitost může být ze strany pěstounů podporována i jen na mentální úrovni, může spočívat pouze v pozitivním vztahu dítěte ke své biologické rodině. S dítětem lze v takovém případě o jeho původu hovořit, ukazovat fotografie, navštěvovat místa původu či vést knihu života.

Jako vhodnou metodu pro vyhodnocení rizik kontaktu lze využít formulář vyhodnocení rizik kontaktu od Amalthey z.s.. Dotazník vhodně mapuje všechny podstatné oblasti pro systémové přehodnocení situace. Jeho pomocí lze odhalit možná rizika kontaktu a iniciovat změny v nastavení kontaktu. Je k dispozici na společném disku ve složce Metodické materiály. V knihovně Služeb pro pěstouny je k dispozici příručka Kontakt dětí v náhradní rodinné péči s biologickou rodinou.

Asistence při kontaktu dítěte s blízkými osobami je v rámci doprovázení poskytována ve spolupráci s příslušným OSPOD, jeho role je klíčová. Role doprovázení je asistováním při kontaktu umožnit a usnadnit kontakt dítěte s biologickými rodiči či jinými osobami v případech, kdy se jednotliví účastníci cítí nejistí nebo ohrožení.

Klíčová pracovnice domluví první schůzku, na kterou přizve relevantní účastníky a případně OSPOD dítěte. Tato schůzka má dva cíle. Jednak vzájemné seznámení účastníků a jednak informování účastníků s průběhem asistence při kontaktu s dítětem. Ten vychází z individuálních potřeb a možností účastníků. Předním hlediskem je zájem dítěte.

Následuje pět kontaktů za asistence doprovázejícího pracovníka na půdě Úřadu městské části Praha 14 v termínech, na kterých se dohodnou účastníci na první schůzce. Při každém pátém kontaktu je tvořena ústní nebo písemná dohoda mezi účastníky, jak bude kontakt probíhat dále. V případě, že všichni účastníci souhlasí s ukončením asistence, pokračují kontakty již bez přítomnosti doprovázejícího pracovníka. V případě, že pěstoun vnímá potřebu asistence při kontaktu, zajistí doprovázející pracovnice externí službu, která asistenci poskytuje. Kontakty nadále monitoruje, po pěti kontaktech vždy s účastníky zhodnotí předešlý průběh a dohodne se s nimi na následujících 5 kontaktech. O této dohodě informuje příslušný OSPOD.

U pěstounů na přechodnou dobu je kontakt asistovaný většinou při předávání dítěte do péče osobám určeným soudem. Může se jednat o biologické rodiče, kterým se vrací dítě do péče, o dlouhodobé pěstouny či adoptivní rodiče, tedy osoby, které přebírají do následovné péče dítě z přechodné pěstounské péče.

Pro přechodnou pěstounskou péči platí, že lze přenechat dítě, tedy povinnost o něj osobně pečovat, jiné osobě stejně jako rodiče, ale pouze v rozsahu běžných záležitostí. V takovém případě nese odpovědnost za škodu, na zdraví dítěte či majetku, ten, kdo má dítě svěřeno, a to v rozsahu, který mohl předvídat a mohl mu předejít. Pěstoun je odpovědný za výběr takové osoby, zde je dobré mít písemnou dohodu s příslušným OSPOD a za poskytnutí potřebných informací takové to osobě. Za běžnou záležitost se nepovažuje předávání dítěte do následné rodinné péče, nelze tak činit před rozhodnutím soudu. Do rozhodnutí soudu lze pouze umožňovat seznamování dítěte s osobou, která projevuje zájem o převzetí dítěte. Více k tomuto tématu – Metodický pokyn MPSV pro předávání dítěte z PPPD, 14.3.2018.

Kontakty bez asistence je možno provádět na půdě Úřadu městské části, prostory zajistí doprovázející pracovnice nebo v jiných vhodných prostorách, na kterých se účastníci dohodnou. Lze využít prostor jiných organizací, např. mateřských center, hracích koutků apod. Vhodná je také společná procházka či dětské hřiště.

Pro bezpečí všech účastníků je důležité jasně a srozumitelně nastavit pravidla kontaktů. Tato pravidla se týkají domlouvání termínů kontaktu, omlouvání se z kontaktů, dále oblasti hygieny a ochrany zdraví dítěte, především jedná-li se o novorozené děti či rizikové osoby blízké, a také oblasti řádného vývoje dítěte, kdy je třeba zajistit, aby osoby blízké nebyli při kontaktu pod vlivem alkoholu či jiných návykových látek.

V odůvodněných případech lze hradit náklady na dopravu dítěte (v případě veřejné dopravy) a v případě potřeby i doprovázející osoby na místo, kde se má kontakt s osobou blízkou konat. V případě cestování osobním autem musí pěstoun náklady uhradit z příspěvku na úhradu potřeb dítěte.

Pokud se účastníci v jakékoliv fázi kontaktů nedohodnou, např. nesouhlasí s navrženými pravidly, může se kterýkoliv z nich obrátit na místně příslušný soud.

Podle §891 odst. 2), Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, „Je-li to nutné v zájmu dítěte, soud omezí právo rodiče osobně se stýkat s dítětem, anebo tento styk i zakáže“.

10 Vzdělávání

Úřad městské části Praha 14 poskytuje v rámci služeb pro pěstouny pomoc při plnění povinnosti zvyšování si znalostí a dovedností v oblasti výchovy a péče o dítě v rozsahu 24 hodin v době 12 kalendářních měsíců po sobě jdoucích, a to těmito formami:

Doprovázející pracovníce společně s pěstouny plánuje formu a tematické zaměření vzdělávání, tedy jaké oblasti by se potřebovali v následujícím kalendářním roce věnovat. Naplánovat a absolvovat povinné vzdělávání je jedním z cílů pěstounské rodiny a je vytvořen Individuální plán vzdělávání pěstouna.

Víkendový vzdělávací seminář

Probíhá jedenkrát ročně, formou čtyřdenního programu, zpravidla v měsíci květnu či červnu. Účastníci mají zajištěnu dopravu, ubytování se stravou a hlídání dětí. Celkový rozsah semináře je 24 vzdělávacích hodin, které zajišťuje několik externích lektorů na různá témata.

Víkendového vzdělávacího semináře se mohou účastnit pěstouni s dětmi staršími 2 let. Pod tuto věkovou hranici je možné si zvolit pouze jednorázové semináře z důvodů přílišného psychického zatížení pro děti a organizačního a finančního zatížení pro organizátora.

Pěstouni si hradí v rámci víkendového vzdělávacího semináře stravu a přispívají částečně na stravu dětí svěřených do péče formou účastnického příspěvku, jehož výše je vždy individuálně stanovována pro každý kalendářní rok. V případě neúčasti pěstouna ze závažných neočekávatelných důvodů na víkendovém vzdělávacím semináři lze příspěvek účastníka vrátit celý.

Pěstouni se zpravidla hlásí již před koncem kalendářního roku formou Přihlášky na víkendový vzdělávací seminář. Na jejím základě zaplatí účastnický poplatek na pokladně úřadu a poté ji odevzdají doprovázející pracovníci. Ta ji odevzdává vedoucímu Služeb pro pěstouny a zapíše pěstouny do seznamu přihlášených na víkendový vzdělávací víkend na společném disku.

Administrativní pracovníce zajišťuje poptávku nebo zakázku malého rozsahu, plán, časový harmonogram, program, dopravu, ubytování, rozpočet víkendového vzdělávacího semináře a osvědčení o absolvovaném vzdělávání, jehož originál je předán pěstounům a kopie založena do spisu pěstouna. Proběhlá služba je zapsána do Evidenčního listu pěstouna.

Jednorázové semináře

Probíhají jedenkrát měsíčně, a to každou první středu v měsíci v dopoledních hodinách na rozličná témata, kromě letních prázdnin a měsíce ledna. V případě zájmu klienta o tuto variantu, zapíše klíčová pracovníce klienta do prezenční listiny na sdíleném disku.

Administrativní pracovník komunikuje s klíčovými pracovníci ohledně volby jednotlivých témat, lektorů a zpracovává seznam přihlášených pěstounů, zajišťuje prostory a lektory pro seminář, organizaci v místě konání, vypracovává osvědčení o účasti na vzdělávání, jehož originál předává klientovi a kopii příslušné klíčové pracovníci. Ta zapíše proběhlou službu do Evidenčního listu pěstouna a založí do spisu pěstouna.

Individuální forma vzdělávání

V individuálních případech lze umožnit vzdělávání individuální formou. V takovém případě klíčová pracovníce pěstounovi doporučí vhodné vzdělávání, nebo si je pěstoun najde sám a poté, co je toto vzdělání odsouhlaseno klíčovou pracovnící a absolvované pěstounem, postupuje při proplacení dle podrobného návodu, který je uveden v INFORMATIVNÍ SLOŽCE PRO PĚSTOUNY.

Náklady za individuálně zvolené vzdělávání hradí Úřad městské části Praha 14 do výše 1000,- za jednu vzdělávací hodinu jednodenního semináře a do výše 2500,- za jeden den vícedenního semináře (včetně nákladů na dopravu, ubytování a stravu). Ve výjimečných případech lze hradit individuální vzdělávání přímo za klienta formou celoroční objednávky s konkrétní organizací, se kterou má ÚSDP dlouhodobější spolupráci.

Samostudium

V odůvodněných případech, např. mateřská či rodičovská dovolená, dočasná imobilita pěstouna/ky, dlouhodobá nemoc, pracovní vytíženost, nouzový stav apod., lze na základě dohody s klíčovým pracovníkem umožnit pěstounovi samostudium, formou

- četby odborné literatury (8 hodin),
- sledování školení on-line s osvědčením (dle aktuálního uvedení počtu hodin),
- shlédnutí doporučeného filmu s následnou diskusí s klíčovou pracovnící (4 hodiny).

Klíčová pracovníce doporučí vhodnou literaturu, pomůže pěstounovi s výběrem, určí časový rozsah (**max. 8 hodin z celkového počtu vzdělávacích hodin**) a následně ověří získané znalosti formou diskuze s pěstounem, ten vyplní jako doklad krátký dotazník o samostudiu, který je založen do spisové dokumentace.

11 Odlehčovací služby

Úřad městské části Praha 14 dále poskytuje odlehčovací služby v potřebném rozsahu, a to těmito formami:

Krátkodobá odlehčovací péče

Pomoc při zajištění krátkodobé péče může být zajištěna právnickou osobou, např. agenturou na hlídání dětí nebo fyzickou osobou:

- Po dobu, kdy je pěstoun uznán dočasně práce neschopný nebo při ošetřování osoby blízké.
- Při narození dítěte.
- Při vyřizování nezbytných osobních záležitostí.
- Při úmrtí osoby blízké.

V pomoci při zajištění krátkodobé péče o svěřené dítě může pěstoun využít těchto možností:

- **službu právnické osoby (agentura)** objednané a hrazené přímo úřadem na základě objednávky **minimálně 10 pracovních dní** před započítáním péče o dítě,
- **služby právnické osoby (agentura)**, kdy tuto službu **akutně** v případě náhlé události, méně než 10 pracovních dní před započítáním péče o dítě najímá a hradí v plné výši přímo pěstoun a poté si žádá o příspěvek na úhradu této **služby max. ve výši 250 Kč/hodinu**,
- **službu fyzické osoby** na základě Dohody mezi pěstounem a osobou zajišťující péči. Úřad městské části Prahy 14 přispěje na takto hrazenou službu na základě písemné žádosti pěstouna
 - **max. 100 Kč za 1 hodinu v případě zprostředkované pěstounské péče**
 - **max. 50 Kč za hodinu v případě nezprostředkované pěstounské péče,**

přičemž fyzická osoba nesmí vykonávat takovouto činnost více **než 8 hodin za kalendářní den max 14 dní**.

Při nemoci pěstouna musí potvrzení od lékaře obsahovat informaci, že pěstoun není schopen plné péče anebo nutná omezení, která mu z nemoci vzhledem k péči o dítě plynou. Pokud je pěstoun péče neschopen déle jak 30 dní, je třeba řešit komplexně náhradu péče ve spolupráci s OSPOD.

Příspěvek na krátkodobou péči je vždy **před započítáním péče** posuzován individuálně klíčovou pracovnící, s ohledem na věk dítěte, na možnost zajištění péče o dítě dalšími členy rodiny bezplatně, na ekonomickou situaci rodiny, na náročnost péče o konkrétní dítě atd. Aktuální výše a forma příspěvku ÚMČ Praha 14 na krátkodobou péči o dítě při zdravotní neschopnosti pěstouna je podrobně popsán v INFORMAČNÍ SLOŽCE PRO PĚSTOUNY.

V případě, že má být krátkodobá péče zajištěna **hlídací agenturou, vždy je třeba předem zkontrolovat tuto situaci s klíčovou pracovnící a domluvit způsob a zajištění péče o dítě a její příspěvek na ni. Počet dnů krátkodobé odlehčovací péče se v kalendářním roce sčítá.**

Formy realizace objednání služby:

1. přes objednávku, která vychází z informací v ŽÁDOSTI O ZPROSTŘEDKOVÁNÍ SLUŽBY,
2. objednáním a zaplacením služby přímo pěstounem, kdy následuje postup na proplacení takové služby dle podrobného návodu, který je uveden v INFORMAČNÍ SLOŽCE PRO PĚSTOUNY.

Zajištění krátkodobé péče o svěřené dítě, **z důvodu účasti pěstouna na vzdělávání**, je na vzdělávacích seminářích pořádaných Úřadem městské části Praha 14 zajišťováno administrativní pracovníci. Klíčová pracovnice nahlásí potřebu hlídání dítěte administrativní pracovníci buď v rámci přihlášky na víkendový seminář, nebo je-li nutno zajistit hlídání agenturou, předá administrativní pracovníci dotazník na hlídání dítěte a to nejméně 10 dní předem.

Pro individuální formu vzdělávání je stanoven **limit 250,- za hodinu** hlídání dítěte v rámci jednodenního semináře a **2 000,- za den** v rámci vícedenního semináře (včetně dopravy, ubytování a stravy). Strava není součástí krátkodobé odlehčovací péče a pěstoun na ni přispívá.

Celodenní neboli dlouhodobá odlehčovací péče

Pomoc při zajištění celodenní péče, která je přiměřená věku dítěte, v rozsahu 14 kalendářních dnů v kalendářním roce, jestliže svěřené dítě dosáhlo alespoň věku 2 let, poskytuje Úřad městské části Praha 14 na základě písemné žádosti pěstouna a to maximálně do výše **90% skutečně vynaložených nákladů** na službu zajištění celodenní péče o svěřené dítě nebo děti v délce alespoň 14 kalendářních dnů v kalendářním roce (10% nákladů, max. však ve výši 165,- na den, je stanoveno jako předpokládaná výše nákladů na stravu, které má pěstoun hradit z příspěvku na úhradu potřeb dítěte) s tím, že maximální příspěvek na celodenní péči je stanoven na:

- **250,-** na den u dětí ve věku 2-6 let v **nezprostředkované** pěstounské péči v případě fyzické péče osobou zajišťující péči. V případě více dětí v rodině je možno čerpat až 14 dní na pěstouna,
- **500,-** na den u dětí ve věku 2-6 let ve **zprostředkované** pěstounské péči v případě fyzické péče osobou zajišťující péči. V případě více dětí v rodině je možno čerpat až 14 dní na pěstouna,
- **1000,- na den** u dětí s handicapem v případě fyzické péče osobou zajišťující péči,
- **1200,- na den** u klasických pobytových/příměstských táborů pro děti, škol v přírodě, při zajištění ind. péče právníkou osobou např. hlídací agenturou u dětí do 6 let,
- **1400,- na den** u specializovaných odborně vedených pobytů (zajištěných právníkou osobou) a služeb pro děti v NRP a děti s handicapem.

12 Odborná pomoc

Úřad městské části Praha 14 zprostředkovává pro pěstouny odbornou pomoc, především pomoc psychologa a odbornou pomoc se školní přípravou. Dále klíčová pracovnice zprostředkuje jinou odbornou pomoc či návaznou službu dle potřeb pěstounské rodiny a možností doprovázení. Pro tyto účely je v prostorách Služeb pro pěstouny dostupný adresář s ověřenými návaznými službami.

Psychologická pomoc

Úřad městské části Praha 14 má jednak uzavřenou smlouvu s psychologem, jehož služeb je možno využít v případě potřeby. Dále je možno zprostředkovat služby i jiného psychologa, pokud si to pěstouni přejí či je to v jejich zájmu. V případě, že je třeba zprostředkovat psychologickou pomoc postupuje pěstoun dle podrobného postupu v INFORMAČNÍ SLOŽCE PRO PĚSTOUNY, kde jsou i aktuální limity finančního příspěvku, který může služba doprovázení poskytnout.

Postup zpracování ŽÁDOSTI O ÚHRADU/ZPROSTŘEDKOVÁNÍ SLUŽBY/VZDĚLÁVÁNÍ

Klíčová pracovnice v případě jakékoli podání žádosti pěstouna:

- **zkontroluje žádost** (její úplnost, podpisy, datum, doplní OP/EV a další podrobnosti – počet dní/hodin, datum realizace služby, IČO organizace, účet klienta atd.)
- **zkontroluje všechny přílohy** a jejich úplnost,
- **zaeviduje žádost a přidělí číslo žádosti**, vyplní datum realizace, počet hodin/dní a plánovanou částku do dokumentu na společném disku – OBJEDNÁVKY, PLATBY, SLUŽBY,
- **předá na schválení** vedoucí ÚSDP,
- v případě zaplacení služby se vrací potvrzená žádost s podpisem ekonomky a admin. pracovnice zpátky klíčové pracovníci,
- ta se tímto dozví, že je služba již předána k proplacení na OŘES nebo proplacena,
- **zapiše proběhlou službu** do EVIDENČNÍHO LISTU pěstouna,
- **založí žádost a osvědčení** do spisu pěstouna.

Vedoucí ÚSDP:

- **po převzetí překontroluje úplnost žádosti** a všech dalších dokladů,
- **předá žádost na schválení** vedoucí OSVZ,
- **originál dokumentace předá** administrativní pracovníci.

Administrativní pracovnice:

- Předá dokumentaci ekonomce OSVZ, ta postupuje dle formy žádosti buď objednááním nebo již proplacením služby,
- v případě objednání služby administrativní pracovnice dále organizuje ve spolupráci s pěstounem realizaci hlídání, vzdělávání, služby psychologa atd.

13 Rizikové situace

Nespolupracující rodina, neplnění povinností

Jestliže **pěstouni nekomunikují**, tj. neodpovídají na předem domluvenou komunikaci, nereagují na telefonáty, email či dopis, nedodržují stanovené termíny osobních kontaktů, je třeba se pokusit kontaktovat pěstounskou rodinu osobně v místě bydliště nejméně do jednoho týdne a nejpozději do jednoho měsíce **po uplynutí dvouměsíční lhůty** od posledního kontaktu informovat písemně příslušný OSPOD. V případě, že nikoho nezastihneme, do schránky předáváme výzvu, kdy se má rodina dostavit na úřad.

Porušují-li pěstouni práva a povinnosti pěstounů, např. nekomunikují, neplní naplánované povinné vzdělávání pěstounů, neplní stanovené cíle v rámci individuálního plánování, je třeba v rámci půlročního vyhodnocení Plánu rodiny informovat příslušný OSPOD a vedoucí ÚSDP. Také je třeba informovat klienta, že sice není možné vypovědět Dohodu, ale že naše hodnocení je podkladem pro OSPOD, který informuje soud.

Klíčová pracovnice informuje neprodleně OSPOD v případě, že pěstouni zemřou, že nevykonávají povinnosti, nevykonávají nebo zneužívají práva vyplývající z rodičovské zodpovědnosti v běžných záležitostech nebo v rozsahu, který pěstounům určil soud, nebo pokud pěstouni vedou zahálčivý nebo nemravný život, dále jestliže se jedná o děti, které opakovaně dopouštějí útěků nebo jsou ohrožovány násilím mezi pěstouny či na nich byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, svobodu, lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo jmění.

Klient pod vlivem, agresivní klient, podezření ze šíření infekční nemoci

Při podezření že by mohlo dojít k traumatizování dítěte či újmě na jeho právech, např. z důvodu že se jedná o biologického rodiče pod vlivem alkoholu či jiné návykové látky, je agresivní či je zde odůvodněné podezření ze šíření infekční nemoci, např. při kontaktu s dítětem, je vhodné osobu na tento fakt upozornit, požádat ji o obezřetnost, nápravu, ukončení kontaktu, opuštění prostor, tak aby nedošlo k újmě na právech žádné osoby. A v případě nouze volat policii České republiky.

14 Dokumentace služeb

V rámci doprovázení je veden zvláštní spis oddělený od spisu vedeného OSPOD. Za jeho vedení je zodpovědná příslušná klíčová pracovníce. Ke každé pěstounské rodině je veden tištěný spis, elektronický spis formou wordového dokumentu Spisová dokumentace a excelové tabulky Evidenční list. Všechny formuláře pro spisovou dokumentaci doprovázení jsou přílohou této metodiky.

Vedení dokumentace počíná podpisem a předáním Dohody vedoucí ÚSDP příslušné klíčové pracovníci. Spolu s touto Dohodou obdrží od vedoucí kontaktní údaje a evidenční číslo pěstounské rodiny.

Klíčová pracovníce založí **tištěný spis**. Na vrchní stranu desek nalepí úvodní stranu se základními údaji o pěstounské rodině, toto je jediný dokument, který je třeba tisknout barevně. Jako první nečíslovanou stranu vloží do spisu Spisový přehled. Do tohoto přehledu zaznamená každý očíslovaný list, který do spisu vloží. Spis je označen spisovou značkou klienta, jejichž přidělování a evidenční REJSTŘÍK PĚSTOUNŮ S DOHODOU P14 vede vedoucí úseku, a to jako označení OP, jako osoby pečující a EV, jako osoby v evidenci.

Pro vedení celého tištěného spisu platí zásady:

- Zápis z osobní schůzky musí obsahovat informaci – **kdy a kde** se kontakt odehrál a **kdo** byl kontaktu přítomen, s tím, že povinnost účastnit schůzek mají všechny děti v PP a dospělí, kteří jsou obsaženi v Dohodě,
- pravdivost údajů,
- podpis klíčové pracovníce a klienta, tam kde je to vyžadováno (Plán rodiny, Individuální vzdělávací plán, dotazník u samostudia atd.),
- datum vložení listu do spisu,
- opravy provádět ručním škrtnutím propiskou či perem a uvést – opravil: jméno, datum, podpis, a to tak, aby bylo vždy jasné, co bylo škrtnuto,
- ve spisu nelze vyměňovat, začerňovat, zabělovat apod.,
- spisy jsou uloženy v zamčené skřínce.

Po Spisovém přehledu následují dokumenty, které se nezakládají chronologicky a nečíslojí se. Jsou to IPODY (které získáme od příslušného OSPOD dítěte) a jejich vyhodnocení. Ty lze řadit dle dětí, jichž se týkají a organizovat je kancelářskou svorkou nebo euro folií.

Dále následuje první očíslovaný list spisu, je na individuálním rozhodnutí klíčové pracovníce, zda chronologicky od počátku do současnosti či naopak. Do spisu jsou vkládány veškeré listiny

relevantní pro případ, všechny Záznamy kontaktů, Plány rodiny s vyhodnocením, zprostředkované odborné pomoci, záznamy o vzdělávání, zajištění odlehčovací péče, komunikace s dalšími subjekty, Individuální vzdělávací plány pěstouna, Evidenční listy apod.

Ve **wordovém formátu** má každá klíčová pracovnice elektronické spisy klientů. Každý takový spis obsahuje:

- Záznam kontaktu – obsahuje stručný, ale výstižný obsah každého absolvovaného osobního kontaktu. Záznam každého kontaktu je vytištěn, podepsán, očíslován a založen do tištěného spisu.
- Plán rodiny – je na konci každého pololetí vyhodnocen, vytištěn, podepsán, předán OSPODU v kopii, očíslován a založen do tištěného spisu. Musí být prokazatelné, že byl předán OSPODU, a to podpisem OSPODU či dokladem o jeho odeslání poštou či emailem nebo datovou schránkou.

V **excelovém formátu** má každá doprovázející pracovnice soubor obsahující jednotlivé Evidenční listy, ke každé pěstounské rodině jeden list. Tento list obsahuje záznamy:

- vzdělávání – pro každého pěstouna zvlášť, obsahuje informace o datu, obsahu, hodinové dotaci a finančních nákladech jednotlivých absolvovaných seminářů,
- odlehčovací krátkodobé péče – obsahuje informace o datu, dítěti, způsobu a ceně zprostředkované odlehčovací krátkodobé péče,
- odlehčovací dlouhodobé péče – obsahuje informace o datu, dítěti, způsobu a ceně zprostředkované odlehčovací dlouhodobé péče,
- odborné pomoci – obsahuje informace o datu, osobě, způsobu a ceně zprostředkované odborné pomoci.

Podepsaný Evidenční list zakládá doprovázející pracovník tištěný vždy ke konci kalendářního roku. Jeho elektronickou podobu zasílá vedoucí služby pěstounům pro účely evaluace služeb pro pěstouny.

Dokumentace služby je pololetně kontrolována a vyhodnocována vedoucí úseku.

15 Ukončení spolupráce

Doprovázení pěstounské rodiny končí ukončením Dohody o výkonu pěstounské péče, nejčastěji:

- zletilostí,
- rozsudkem – ukončením pěstounské péče z důvodu návratu dítěte do biologické rodiny, umístěním dítěte do jiné formy náhradní rodinné péče,
- změnou doprovázejícího subjektu na základě výpovědi Dohody ze strany klienty, což je možné vždy k pololetí každého roku s 30denní výpovědní lhůtou.

Klíčová pracovnice je odpovědná za to, že pěstouni a děti mají dostatek informací o nastalé situaci, doporučí jim návazné služby dle situace a napíše závěrečnou zprávu.

16 Péče o zaměstnance

Vzdělávání zaměstnanců

Doprovázející pracovníci se vzdělávají dle Zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v rozsahu 24 hodin za kalendářní rok. Mají možnost individuálně zvoleného vzdělávacího semináře dle svých tematických preferencí a časových možností. V takovém případě je třeba předložit základní informace k vybranému semináři v tištěné podobě ke schválení vedoucí ÚSDP, poté vytištěnou pozvánku, které obsahuje – datum a místo konání, počet hodin, název pořádající organizace, kontakt na kontaktní osobu, nebo odkaz pro elektronické přihlášení se na vzdělávání, jméno, datum narození pracovníce a pracovní pozice, takto předá asistence vedoucí OSVZ na schválení, po schválení asistentka toto školení zaeviduje a předá na personální oddělení. To zajistí přihlášení dané pracovníce, vyřídí fakturaci a vše ostatní. Klíčová pracovníce po absolvování semináře odevzdá kopii osvědčení (stačí zaslat mailem) asistentce vedoucí OSVZ a na personální oddělení. Je také možné uspořádat vzdělávací seminář pro celý tým ÚSDP na klíč.

Supervize

Tým ÚSDP má svou **skupinovou a individuální supervizi**, které se účastní všichni členi týmu dobrovolně. Supervize probíhá jedenkrát za dva měsíce v rozsahu 3 hodin.

Dále si tým pololetně poskytuje vzájemnou **intervizi**. Jejím cílem je sladění a vzájemné hodnocení práce, vedení případu a vedení spisu. Při této příležitosti dochází také k revizi Metodiky služeb pro pěstounské rodiny. intervize je organizována jedenkrát za rok v rozsahu 2 hodin.

Seznam použité a doporučené literatury

Analýza současného stavu institucionálního zajištění péče o ohrožené děti. Www.mpsv.cz [online]. 2008[cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/9619/Analýza.pdf>.

Analýza náhradní rodinné péče v České republice. Www.mpsv.cz [online]. 2013 [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/16437/analýza_SNRP.pdf.

ARCHER, Caroline. *Dítě v náhradní rodině: nejčastější problémy při výchově mladších dětí v náhradní rodině.* 1.vyd. Praha: Portál, 2001. 120 s. ISBN 80-7178-578-4.

BUBLEOVÁ, Věduna, NOVÁK, Ondřej, PALEČEK, Jan, ŠMÍDOVÁ-MATOUŠOVÁ, Olga, VÁGNEROVÁ, Marie M., VYSKOČIL, Filip. *Výzkum praxe náhradní rodinné péče v České republice a zkušenosti aktérů s touto praxí.* 1. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, spolek, 2014. 261 s. [online]. 2014 [cit. 2017-02-12] Dostupné z: <http://www.nadacesirius.cz/soubory/ke-stazeni/Monografie.pdf>.

ČERNÁ, Ria; SEMERÁDOVÁ, Monika; ZACHAŘOVÁ, Barbora. *Metodika doprovázení, podpora, vzdělávání a kontrola při výkonu náhradní rodinné péče.* 2.vyd. Amalthea o.s., 2013. 67 s. ISBN 978-80-904801-0-0.

Dohody o výkonu pěstounské péče – vzorová dohoda a formuláře. Www.mpsv.cz [online]. 2013 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/14503#5>.

G-Manuál klíčového pracovníka – 2013. Www.detipatridomu.cz [online]. 2013 [cit. 2016-09-03]. Dostupné z: https://www.detipatridomu.cz/wpcontent/uploads/manual_klicoveho_pracovnika_dpd.pdf.

Instrukce náměstkyně ministryně pro ochranu práv dětí a sociální začleňování č. 14/2014. Www.mpsv.cz [online]. [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/19830/Ins_14_2014.pdf.

KODYMOVÁ, Pavla. *Ještě že tak šťastné jako v Sovětském svazu nebyly a tak dobře se neměly....Komunistická propaganda a realita, 1.díl.* Listy sociální práce. Ročník IV, 7-PODZIM 2016 Tábor: Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, 2016. ISBN 2336-2332.

LUSKOVÁ, Daniela; MUSILOVÁ, Žaneta; ŠILHÁNOVÁ, Lenka. *Podrobná pravidla pro doprovázení rodiny pěstounskou péčí.* Www.podzamci.cz [online]. [cit. 2016-09-14]. Dostupné z: http://www.podzamci.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=500096&id_dokumenty=2372

MACELA, Miloslav. *Reforma systému péče o ohrožené děti a Právo na dětství.* Www.mpsv.cz [online]. [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/10566>.

Manuál pro metodiky v sociálních službách. Instand, o.s., Institut pro podporu vzdělávání a rozvoj kvality ve veřejných službách. [online]. 2011 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: https://www.instand.cz/dokumenty/manual-pro-metodiky_201109291341206.pdf.

MATĚJČEK, Zdeněk; a kol. *Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny.* Praha: Portál, 1999. 184 s. ISBN 80-7178-304-8.

MATĚJČEK, Zdeněk, ed.; BENEŠOVÁ, Lucie; BUBLEOVÁ, Věduna; KOLUCHOVÁ, Jarmila; KOVAŘÍK, Jiří. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál, 2002. 152 s. ISBN 80-7178-637-3

Metodika klíčového pracovníka ISIS – občanského sdružení pro pomoc náhradním rodinám, z.s. Www.isis-olomouc.cz [online]. [cit. 2016-09-14]. Dostupné z: http://isis-olomouc.cz/o_nas/principy.html.

Národní akční plán k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti na období 2009 až 2011. Www.mpsv.cz [online]. 2009 [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/7440/NAP.pdf>

NOVÁK, Ondřej; PALEČEK, Jan; ŠMÍDOVÁ-MATOUŠOVÁ, Olga; VÁGNEROVÁ, Marie; VYSKOČIL, Filip. *Výzkum praxe náhradní rodinné péče v České republice a zkušenosti aktérů s touto praxí*. 1. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014. ISBN 978-80-87455-25-8.

PAZLAROVÁ, Hana. *Pěstounská péče: manuál pro pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2016. 256 s. 978-80-262-1020-7.

Péče o ohrožené děti v české republice. Lumos. [online]. 2014-12-09 [cit. 2017-01-09]. Dostupné z: <http://czech.wearelumos.org/sites/default/files/material-seminar11-11.pdf>.

Právo na dětství, národní strategie ochrany práv dětí. Www.mpsv.cz [online]. 2012 [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/14309/NSOPD.pdf>.

Právo na dětství, akční plán k naplnění národní strategie ochrany práv dětí 2012-2015. Www.mpsv.cz [online]. 2012 [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/14311/APN_NSOPD_2012-2015.pdf.

Principy práce dobré rodiny, o.p.s. Www.dobrarodina.binboat.cz [online]. [cit. 2016-09-10]. Dostupné z: http://dobrarodina.binboat.cz/sites/default/files/doprovazeni_a_poskytovani_sluzeb_v_rodinach.pdf.

Provázení rodiny jako dlouhodobý proces, sborník příspěvků k provázení náhradních rodin. Rozum a cit. Www.pestounskapece.cz [online]. 2012 [cit. 2016-09-10]. Dostupné z: http://www.pestounskapece.cz/file_prirucky-a-publikace/RaC/Provazeni_rodiny_jako_dlouhodoby_proces%282012%29.pdf.

Standardy kvality sociálních služeb – výkladový sborník pro poskytovatele. 1. vyd. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2008. 186 s. [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/5966/4_vykladovy_sbornik.pdf.

Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí. 1. vyd. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016. 148 s. ISBN 978-80-7421-127-0.

ŠIMŠOVÁ, Šárka. *Metodika doprovázení pěstounské péče*. Www.rodina-zdislavy.cz [online]. [cit. 2016-09-10]. Dostupné z: <http://www.rodina-zdislavy.cz/zdislava/0/0/2/100>.

ŠKOVIERA, Albin. *Dilemata náhradní výchovy*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. 144 s. ISBN 978-80-7367-318-5.

Údaje MPSV, pěstounů každý rok přibývá, loni jich bylo 12 000. ČTK, www.ceskenoviny.cz [online]. 17.2.2016 [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/udaje-mpsv-pestounu-kazdy-rok-pribyva-loni-jich-bylo-12-000/1316133>.

Vyhláška č.505/2006 Sb. Dostupné z: <https://www.sbirka.com>.

Zákon č. 50/1973 Sb., o pěstounské péči. Dostupné z: <https://www.sbirka.com>.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Dostupné z: <https://www.sbirka.com>.

Zákon č. 94/1963, o rodině. Dostupné z: <https://www.sbirka.com>.

Zákon č. 104/1991 Sb., o Úmluvě o právech dítěte. Dostupné z: <https://www.sbirka.com>.

Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách. Dostupné z: <https://www.sbirka.com>.

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Dostupné z: <https://www.sbirka.com>.

Zavádění standardů kvality sociálních služeb do praxe. Průvodce pro poskytovatele. 1. vyd. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2002. 112 s. ISBN 80-86552-45-4.

Přílohy

1. Košílka spisu
2. Spisový přehled
3. Individuální vzdělávací plán pěstouna
4. Formulář SAMOSTUDIUM
5. Záznam kontaktu
6. Plán rodiny – vyhodnocení
7. Evidenční list
8. Žádost o poskytnutí/zprostředkování služby/vzdělávání pro pěstouny
9. Přihláška na vzdělávací víkendový seminář
10. Informační složka pro pěstouny

